3.9. Meetinstrumenten voor motorische vaardigheden

Uitgangsvraag

Welke meetinstrumenten zijn geschikt voor het vastleggen van motorische vaardigheden?

Praktische uitwerking van de aanbeveling

Om de motorische vaardigheden op activiteitenniveau vast te leggen en te evalueren bij kinderen met spastische CP is de GMFM het meetinstrument van eerste keus, samen met de ambulantieschaal van de PEDI.
De GMFM is meer geschikt voor het bepalen van de capaciteit van het kind, de PEDI om de dagelijkse uitvoering van activiteiten (performance) te meten.

GMFM

De GMFM is een evaluatief instrument om veranderingen vast te leggen in grof motorisch functioneren van kinderen met cerebrale parese. De GMFM is geen normatieve, maar een criteriumgerelateerde test. Hij is ontworpen om te bepalen, of en hoe vaak/ hoe lang het kind een activiteit kan uitvoeren, niet hoe goed het de activiteit uitvoert. De GMFM-88 telt 88 activiteiten, onderverdeeld in 5 dimensies van het grof motorisch functioneren:

A. liggen en omrollen
B. zitten
C. kruipen en knielen
D. staan
E. lopen, rennen en springen

Een kind van 5 jaar met normale motorische vaardigheden, moet alle 88 activiteiten kunnen uitvoeren.

Met de GMFM-66 en de Gross Motor Ability Estimator-2 (GMAE-2) kun je een GMFM-66 score berekenen. Deze score geeft samen met de grof motorische ontwikkelingscurves van de verschillende GMFCS-niveaus een indicatie van de volgende stappen in de motorische ontwikkeling. Die kun je vervolgens vergelijken met de ontwikkeling bij leeftijdsgenoten van hetzelfde GMFCS-niveau.

PEDI-NL en PEDI-CAT

In de aanbeveling staat PEDI vermeld. Veel Nederlandse centra gebruiken de PEDI-NL met papieren formulieren nog wel, maar inmiddels is de PEDI-NL niet meer leverbaar in Nederland. In plaats daarvan is de PEDI-CAT ontwikkeld. Dit is een digitale vragenlijst om het algemeen dagelijks functioneren van kinderen en jongeren (0-21 jaar) in kaart te brengen. De PEDI-CAT is verkrijgbaar via: download PEDI-CAT. Voor de leesbaarheid hanteren we hier verder de term PEDI.

De PEDI meet zowel de vaardigheid (wat kan het kind) als de uitvoering (wat doet het kind).

In **Vaardigheid** meet PEDI de uitvoering van taken in een gestandaardiseerde of ideale situatie. De meting geeft informatie over de best mogelijke prestatie door het kind. De PEDI geeft dit weer in de Functionele vaardighedenschaal. Dit is een directe maat voor de capaciteit van het kind. Soms beïnvloedt een beperking slechts één aspect van een activiteit. Daarom zijn complexe activiteiten in de Functionele vaardighedenschaal onderverdeeld in betekenisvolle functionele onderdelen.

In **Uitvoering** meet PEDI het functioneel gedrag met de Verzorgersassistentieschaal, zoals dat daadwerkelijk plaatsvindt in de omgeving waarin het kind opgroeit. Dat gebeurt via de hoeveelheid hulp die de ouder/verzorger geeft in alledaagse situaties. LET OP: het gaat hierbij niet om de hoeveelheid hulp die het kind nodig heeft, maar de hoeveelheid die de ouder/verzorger geeft. De hoeveelheid hulp is daarmee een indirecte maat voor de capaciteit of bekwaamheid van het kind.

De Aanpassingenschaal is een maat voor de hulpmiddelen, voorzieningen en aanpassingen in de omgeving van het kind bij de **uitvoering** van dagelijkse activiteiten. Daarmee biedt de Aanpassingenschaal aanvullende kennis over de daadwerkelijke uitvoering van activiteiten. De Aanpassingenschaal is gekoppeld aan de Verzorgersassistentieschaal (Bron: Handleiding PEDI).

Volgens de Richtlijn CP kun je de dagelijkse uitvoering van motorische vaardigheden goed in kaart brengen en evalueren met de **ambulantieschaal** (ICF domein mobiliteit) van de PEDI. Dit betekent dat je de **Verzorgersassistentieschaal** en de **Aanpassingenschaal** van het domein **ambulantie** daarvoor kunt gebruiken.

Wat ga/kan je per fase doen om de aanbeveling te implementeren?

Hoe zorg ik dat mijn collega's...	Ideeën voor strategieën en acties
... voor deze aanbeveling openstaan	Geef uitleg over de instrumenten: wat is het doel, welke informatie komt eruit?
... deze aanbeveling begrijpen	Geef een presentatie over de GMFM (producten). Verspreid de factsheets PEDI: download factsheet PEDI. Geef informatie uit de PEDI handleiding, zie: download PEDI-CAT.
... de aanbeveling willen gebruiken	Bespreek de voor- en nadelen van de instrumenten in het team. GMFM Bespreek goed met het team wat het doel is van de GMFM en wanneer jullie wat afnemen (GMFM-88, GMFM-66 of GMFM-itemsets). Hierin speelt ook het tijdsaspect een rol. Stem de intensiteit van de afname af op het doel van je meting. Laat voldoende tijd inplannen voor de afname. Neem voldoende tijd om de scores uit te werken en de uitkomsten te delen met ouders en je team. Tref de juiste voorbereidingen, zoals: handleidingen, materiaal, scoreformulieren, lijnen, trap in de oefenzaal. PEDI Bij PEDI is *tijd* vaak een beperkende factor. Kiest je centrum voor afname van de PEDI, zorg dan voor draagvlak bij het management door tijd en kosten inzichtelijk te maken. Tijd voor het afnemen, opzoeken van scores en verslaglegging. Denk bij kosten aan: aanschaf materialen, scholing, scoreformulieren (kopieën zijn niet toegestaan). Kiezen voor dit instrument betekent ook bijbehorende **voorwaarden** creëren. Leg die verantwoordelijkheid bij arts en teammanager.

… de aanbeveling kunnen gebruiken	GMFM Organiseer scholingsmogelijkheden (zie apart onderdeel website). PEDI Scholing (zie apart onderdeel website).
De aanbeveling gebruiken/toepassen: Doen!	GMFM Maak werkafspraken over: • Wie de GMFM afneemt • Hoe en wanneer de GMFM wordt afgenomen Denk daarbij na over de keuze tussen GMFM-88, GMFM-66 of itemsets • Voor wie het belangrijk is om informatie over de bevindingen te ontvangen, denk aan ouders, arts, collega's, team • Hoe de informatie wordt gecommuniceerd Zorg voor voldoende scoreformulieren en handleidingen en goed werkende software voor de GMAE-2. PEDI Maak werkafspraken over: • Wie de ambulantieschaal van de PEDI afneemt • Voor wie het belangrijk is om informatie over de bevindingen te ontvangen, denk aan ouders, arts, collega's, team • Hoe de informatie wordt gecommuniceerd Neem voldoende tijd voor: • het interview • uitwerking van de gegevens (opzoeken tabellen, verslag maken) • eventueel nagesprek met ouders • Reken op ongeveer 1,5 uur. Zorg voor scoreformulieren bij PEDI-NL en computerfaciliteiten bij PEDI-CAT.
- in eigen behandeling	GMFM Vermeld duidelijk in je statusverslag waarom je voor GMFM kiest en wanneer je evalueert.

	Sla de originele formulieren duidelijk op en voer de scores in de GMAE-2. Dat maakt berekening van een GMFM-66 score mogelijk als input voor de motorische ontwikkelingscurves van de GMAE-2. Daarmee kun je in overleg met de ouders doelen stellen, bijvoorbeeld via de 'item map in difficulty order'. Ontwikkelingen rondom GMFM om in de gaten te houden • Koppeling GMFM met motorische ontwikkelingscurves • GMFM-66 • GMAE-2 • GMFM item-sets PEDI Organiseer uniformiteit in verslaglegging en opslaan van gegevens.
- in communicatie collega's	GMFM • Bespreek casuïstiek • Deel conclusies • Zorg dat je als team de ontwikkelingen volgt rondom GMFM PEDI • Deel met het team waar de PEDI-informatie beschikbaar is. Ook voor andere collega's kan de PEDI-informatie uit de ambulantieschaal nuttig zijn voor de behandeling. • Laat afnemers in eigen centrum verslagen onderling bespreken. Wat zijn conclusies? Kloppen ze? • Bespreek de PEDI-verslaglegging met het team : waar is het te vinden? Wat staat er? Begrijpt iedereen het? Wat willen we wel/niet terugvinden in het verslag?
- in communicatie ouders	GMFM Bespreek in het team hoe de informatie naar de ouders gaat. Schrijf het verslag daarom in begrijpelijke taal. Maak eventueel teamafspraken over vaste formulering van testuitslagen GMFM.

	PEDI Bespreek in het team of de afnemer een gesprek met de ouders voert over het verslag. Doel is om de interpretatie van de PEDI toe te lichten en te achterhalen of de ouders vragen/doelen hebben voor de domeinen die in de PEDI gemeten worden. De afnemer koppelt de uitkomsten terug aan het team, bijvoorbeeld in de teambespreking.
De aanbeveling blijven gebruiken - ook in de toekomst: Blijven doen!	GMFM Maak een implementatieplan met voldoende evaluatiemomenten, waarin de borging van de werkafspraken goed beschreven is. Zorg dat nieuwe medewerkers geschoold worden. PEDI Evalueer je werkwijze met het team, vraag eventueel aan ouders in het nagesprek wat ze van de werkwijze vinden. Dit stimuleert het gebruik van het instrument. Zorg dat er per kind bewust gekeken wordt of het zinvol is om de PEDI uit te voeren.